

VRUCHTWISSELING VERSTERKT BODEM EN BEDRIJFSZEKERHEID OP MELKVEEBEDRIJVEN

Meer dan gras en maïs: afwisseling loont voor bodem, opbrengst en rantsoen

Gras en maïs blijven de vaste waarden op elk melkveebedrijf. Ze leveren veel en kwalitatief goed voeder en zijn vertrouwd in teelt en gebruik. Toch tonen steeds meer melkveehouders dat een ruimere vruchtwisseling loont. Door te variëren in teelten kan de bodemkwaliteit verbeteren, worden opbrengsten stabiel en krijgt het bedrijf meer veerkracht tegenover extreme weersomstandigheden.

Afwisseling brengt rust en rendement

Door in te zetten op verschillende teelten spreidt een landbouwer het risico op misoogsten. Niet elk gewas reageert immers hetzelfde op droogte, overvloedige regen of temperatuurverschillen. Wintergranen of mengsels van vlinderbloemigen met wintergranen kunnen hun vochtbehoefte perfect gaan invullen vóór de zomerdroogte en voederbieten kunnen droge periodes met groeistilstand nadien compenseren. Dit laatste is bij maïs bijvoorbeeld veel minder het geval.

Bovendien bieden gewassen als granen of voederbieten een nutritionele **meerwaarde in het rantsoen**. Granen kunnen als krachtvoedervervanger of indien als hakselgraan geoogst structureel rijk ruwvoeder aanbrenge. Voederbieten in het rantsoen krikken de gehalten op en verzekeren een hoge melkproductie.

Ook op het veld zijn de voordelen duidelijk merkbaar. Vruchtwisseling doorbreekt de monocultuur van maïs, wat leidt tot een verminderd aantal en **minder specifieke onkruiden**. De bestrijding wordt eenvoudiger en vaak ook goedkoper. Bovendien verbeteren de verschillende wortelsystemen de **bodemstructuur**, en zorgen sommige teelten voor een **toename van het organische stofgehalte**. Dat vertaalt zich in een betere waterhuishouding, meer beschikbare nutriënten en een gezondere bodem die de opbrengst ondersteunt.

Niet elke teelt hoeft evenveel op te brengen

Een klassiek misverstand is dat elke teelt afzonderlijk rendabel moet zijn. In de praktijk is het beter om de **rotatie als geheel te bekijken**.

In regio's zoals de Kempen wordt graan vaak als verlieslatend beschouwd, maar de teelt biedt heel wat **praktische voordelen**. Door het andere groeiseizoen ontstaat ruimte voor bekalking en variatie in bemesting of gewasbescherming, wat bijdraagt aan een betere bodemgezondheid.

“In onze rotaties wordt tijdelijk grasland afgewisseld met voederbieten en granen. Ook mengteelten van rogge en veldbonen hebben hierin hun plaats,” vertelt **Peter Bauwens**, melkveehouder uit Sint-Lievens-Esse. **“Bij de keuze van onze teelten richten we ons vooral op de behoefte van de koeien.”**

Figuur 1: Peter Bauwens getuigt over vruchtwisseling op zijn bedrijf

Wat zegt de wetgeving?

Vruchtwisseling komt in de Vlaamse regelgeving op verschillende manieren aan bod:

- **Binnen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)** kunnen landbouwers kiezen tussen een **jaarlijkse teeltrotatie**, het inzaaien van **minstens 12 weken groenbedekkers** of een **derde teelt**.
- In het **Intergraal Plaagbeheer (IPM)** is bij maïs en korrelmaïs vruchtwisseling een **'minor'-maatregel**. Ze is niet verplicht, maar kan helpen om te voldoen aan de **80%-norm** voor duurzaam plaagbeheer.
- Via verschillende **ecoregelingen** (zoals vruchtafwisseling met vlinderbloemigen) en **agromilieuklimaatmaatregelen** (meerjarige milieu-, biodiversiteitsvriendelijke of klimaatbestendige teelten) wordt vruchtwisseling gestimuleerd.

Zelf aan de slag!

Bij je teeltplan moet je met allerlei factoren rekening houden: voldoende voer voor je vee, eventueel contractteelten, voldoende tussentijd bij verschillende teelten... Dat maakt de planning voor je bedrijf niet eenvoudig. Daarom werd de gratis **Vruchtwisselingstool** ontwikkeld, waarin je aan de hand van je eigen verzamelaanvraag, de behoefte aan ruwvoeder en teeltgebonden randvoorwaarden aan de slag kan gaan.

Restricties voederzekerheid		Waarschuwingen		Legende Teeltgroepen		2020		2021		2022		2023		2024		2025	
Nr perceel	Naam perceel	Oppervlakte (ha)	BG	Knoelcyperus	Opmerkingen	Hoofddeelt	Hoofddeelt	Hoofddeelt	Hoofddeelt	Hoofddeelt	Nateelt	Hoofddeelt	Nateelt	Hoofddeelt	Nateelt	Hoofddeelt	Nateelt
1	1 nonke jos	0,83 Ja				Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
2	2 brun kot	0,78 Ja				Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
3	3 beneden rechts	0,6				Silomais	Wintertarwe	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver
4	5 boeken	0,17				Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
5	6 aant kanaal	5,5 Ja				Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
6	7 beneden links weide	0,27 Ja				Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
7	9 fabriekse	1,45				Silomais	Wintertarwe	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Zomertarwe	Wintergerst
8	10 weide beneden	3,79 Ja				Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
9	11 bij peter	0,66 Ja				Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
10	12 achter ons 1	0,2 Ja				Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
11	13 achter ons 2	1,61				Voederbieten	Wintertarwe	Grasland	Grasland	Wintergerst	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Zomertarwe	Wintergerst
12	16 spoorweg	1,04 Ja				Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
13	19 koeveide straat	2,13 Ja				Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
14	20 rechtover bob	0,47				Silomais	Wintertarwe	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver
15	21 koeveide kanaal	0,61 Ja				Grasklaver	Grasland	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver
16	22 driehoek	0,92 Ja				Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
17	23 rechtover	1,34 Ja				Grasklaver	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
18	29 naast ons	0,59				Silomais	Wintertarwe	Silomais	Wintergerst	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
19	31 van vos	0,91				Silomais	Wintertarwe	Andere	Andere	Andere	Andere	Andere	Andere	Andere	Andere	Andere	Andere
20	32 achter jan	0,38 Ja				Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
21	33 bosstraat 1	0,95				Silomais	Wintertarwe	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver	Grasklaver
22	34 bosstraat 2	0,33 Ja				Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
23	35 johny	0,2 Ja				Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
24	36 aant bos	0,32 Ja				Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland
25	37 nat stuk	0,40 Ja				Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland	Grasland

Figuur 2: vertrekkend vanuit de verzamelaanvraag kan de landbouwer met de vruchtwisselingstool zijn planning maken

Conclusie: vruchtwisseling is investeren in de toekomst

Vruchtwisseling vraagt wat planning, maar ze betaalt zich terug in **gezondere bodems, stabielere opbrengsten** en een **beter voederkwaliteit**. Door verder te kijken dan gras en maïs bouwen melkveehouders aan een duurzamer en robuuster bedrijf, klaar voor de uitdagingen van morgen.

Meer weten? Kom naar ons laatste netwerkmoment of herbekijk de webinar!

- ➔ Netwerkmoment: Proef- en vormingscentrum voor de Landbouw in Bocholt op 25/2/2026: <https://www.pvl-vzw.be/events/voorjaarsbijeenkomst-nwv-themadag-bouwplan-teeltplan/>
- ➔ Herbekijk de webinar 'Vruchtwisseling hand in hand met IPM': <https://www.lcvzw.be/nieuws/vruchtwisseling-hand-in-hand-met-ipm/>
- ➔ Ga zelf aan de slag met de vruchtwisselingstool: <https://www.pvl-vzw.be/vruchtwisselingstool/>
- ➔ Bekijk de getuigenis van Peter Bauwens: <https://youtu.be/KtYtFEG73gk?si=9EmYrD2MMLSeA85s>

Dit artikel werd geschreven in het kader van het Demonstratieproject 'Vruchtwisseling voor een robuust melkveebedrijf'

Demonstratieproject 'Vruchtwisseling voor een robuust melkveebedrijf'

Medegefinancierd door
de Europese Unie

PROEFHOEVE BOTTELARE
AGRO FOOD
NATURE
HO GENT
UNIVERSITEIT
GENT

